

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס

מבוא לסוציולוגיה

ד"ר סיניאל עתאמנה | התוכנית ללימודי מגדר

Introduction of sociology |279005

שיעור	סוג הקורס:
ללא ניקוד	היקף נ"ז:
תשפ"ז	שנת לימודים:
שנתי	סמסטר:
ראשון, 19:30	יום ושעה
בתיאום מראש במייל	שעת קבלה:
Tair.karazi@biu.ac.il	מייל מרצה:
_____	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

מהי חברה? כיצד אנו מבינות ומבינים את האופן שבו היא מתעצבת, פועלת ומשפיעה על חיינו? ומה תפקידו ותפקידה של האינדיבידואל? ית בעיצוב הסדר החברתי? קורס זה נועד לעורר את "הדמיון הסוציולוגי" (C. Wright Mills) היכולת לחשוב מעבר להתנסויות האישיות, ולקשר ביניהן לבין תהליכים ומבנים חברתיים, פוליטיים ותרבותיים רחבים.

הקורס מציע היכרות עם מושגי יסוד ותיאוריות מרכזיות בסוציולוגיה, תוך הדגמתם באמצעות ניתוח תופעות בחברות עכשוויות, ובפרט בחברה הישראלית. דרך עיסוק בנושאים כגון זהות, כוח, אי-שוויון, קונפליקט, שינוי חברתי וסוכנות אישית, נפתח את נקודת המבט הסוציולוגית הביקורתית. מטרת הקורס היא להקנות לסטודנטיות ים כלים לניתוח סוציולוגי של תהליכים חברתיים, להבנת יחסי הגומלין בין מבנים חברתיים לבין פעולה אנושית, ולעידוד חשיבה עצמאית, רפלקסיבית וביקורתית על העולם החברתי.

מטרות/תוצרי הלמידה

בסיום הקורס, הסטודנטיות והסטודנטים צפויות ים לרכוש:

ידע

1. היכרות עם שלוש הפרדיגמות הסוציולוגיות המרכזיות: פונקציונליזם, גישת הקונפליקט והבנייה חברתית/אינטראקציה סימבולית, והבנת התרומה של כל אחת מהן לניתוח החברה.
2. ניתוח תמות מרכזיות בסוציולוגיה הקלאסית והעכשווית, ובכללן: ריבוד חברתי, אתניות ולאומיות, תרבות, חברות ומשפחה, פיקוח חברתי, ארגונים פורמליים, תנועות חברתיות, סוציולוגיה פוליטית וגלובליזציה.
3. פיתוח הבנה מושגית ותיאורטית של יחסי הגומלין בין מבנים חברתיים לבין פעולה חברתית של יחידים וקבוצות.

מיומנויות

1. פיתוח יכולת לנתח תופעות חברתיות תוך שימוש בפרדיגמות סוציולוגיות מגוונות.
2. תרגול קריאה ביקורתית של טקסטים סוציולוגיים קלאסיים ועכשוויים, ויכולת אינטגרציה בין מקורות תיאורטיים שונים.
3. פיתוח כישורי כתיבה אקדמית מדויקת וחשיבה ביקורתית על מבנים ותהליכים חברתיים.

ערכים

1. עידוד רפלקסיביות סוציולוגית – חשיבה ביקורתית על קשרים בין סוגיות אישיות לבין מבנים חברתיים רחבים.
2. טיפוח פתיחות מחשבתית להבנת מגוון תיאוריות סוציולוגיות והשקפות עולם שונות.
3. עידוד מחויבות לניתוח חברתי ביקורתי המזהה תהליכים של אי-שוויון, כוח, שינוי והתנגדות בתוך החברה המקומית והגלובלית.

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת
------------	-------------	-------------	-------------------

1	פתיחה, שיעור היכרות מהי סוציולוגיה? הדמיון הסוציולוגי והמובן מאליו	למידה בקבוצות/ סרטון מלווה/ פודקאסט	Mills, C. Wright. (1959). The Sociological Imagination. Pp. 2-25 ברגר, פיטר. (1985). הזמנה לפגישה עם הסוציולוגיה. עמ' 60-33
2	גישות מרכזיות בסוציולוגיה: גישות מבניות	למידה בקבוצות/ סרטון מלווה/ פודקאסט	משונים ג', (1999). סוציולוגיה. עמ' 25 – 16 דורקהים, אמיל (2002). ההתאבדות, עמ' 101-131.
3	גישות מרכזיות בסוציולוגיה: גישות סוכנות/ הבנייה חברתית	למידה בקבוצות/ סרטון מלווה/ פודקאסט	ברגר, פיטר ל. ותומאס לאקמן. (1993). מיסוד. עמ' 408-395. *קריאת רשות חשובה ומומלצת במיוחד: West, C., & Zimmerman, D. H. (1987). Doing gender. Pp: 125-151.
4	גישות מרכזיות בסוציולוגיה: גישות סוכנות/ אינטראקציה סימבולית	למידה בקבוצות/ סרטון מלווה/ פודקאסט	גופמן, אירווינג (1989). [1950] הצגת האני בחיי היום יום, עמ' 35 – 13, 122 – 96.
5	ריבוד ואי-שוויון	למידה בקבוצות/ פודקאסט	משונים, ג'ון ג. (1999).

סוציולוגיה, עמ' 232-249. מרקס, קרל ואנגלס, פרידריך (1986 [1859]). המניפסט הקומוניסטי, עמודים 295- 305.	סרטון מלווה/ פודקאסט		
פאנון, פרנץ. (2004). "השחור והשפה". בתוך: עור שחור מסכות לבנות. עמ' 14- 26 אלמלך, יובל ולוין- אפשטיין, נח (1998). מגמות, לט (3): 243- 269. ששון-לוי, א. (2008). תיאוריה וביקורת, 33, 101 – 129. סואן, דן, (2012). סוגיות חברתיות בישראל, 13: 6 – 31.	למידה בקבוצות/ סרטון מלווה/ פודקאסט	ריבוד אתני ולאומי	6+7
רגב מוטי, (2011). עמ' 1 – 29. ובר, מקס. (1984). עמ' 19- 34, 76-90. קריאת רשות:	למידה בקבוצות/ סרטון מלווה/ פודקאסט	תרבות	8

אילוז, אווה. (2002). "כשהרומנטיקה יצאה אל השוק". האוטופיה הרומנטית. עמ' 35-57.			
משונים ג'. (1999). סוציולוגיה. עמ' 140 – 120. פוגל-ביז'אווי, סילביה (1999). עמ' 129 – 107	למידה בקבוצות/ סרטון מלווה/ פודקאסט	חברות ומשפחה	9
משונים, ג'ון ג. (1999). סוציולוגיה, עמ' 200-216. גופמן, אירוינג. 1983 . סטיגמה. עמ' 20-7. פוקו, מישל (1986). [1972] תולדות השגעון בעידן התבונה, עמ' 38-56 . פוקו, מישל (1996). [1976] תולדות המיניות , עמ' 15 – 27.	למידה בקבוצות/ סרטון מלווה/ פודקאסט	סטיגמה, נורמליות ופיקוח חברתי	10
חנין, דב (2007). גלובליזציה. פרק א' (עמ' 7-16), פרק ו' (עמ' 60 – 68).	למידה בקבוצות/ סרטון מלווה/ פודקאסט	אי-לאומיות, מדינה וגלובליזציה	11

רם, אורי. 2005. עמ' 109 - 139. סאסן ססקיה, (2006). עמ' 327 – 353. *קריאת רשות: אנדרסון, בנדיקט. (1999). קהילות מדומיינות: הגיגים על מקורות הלאומיות ועל התפשטותה, פרק המבוא			
--	--	--	--

(בקורס שנתי, יש להוסיף את המפגשים הנוספים)
*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

תיאור התוצר	משקל בציון הסופי
עבודה מסכמת	90% מהציון הסופי
דו"ח קריאה/האזנה	10% מהציון הסופי

דרישות הקורס

שימו לב, איכות הלמידה והדיון בקורס תלויה בנוכחות הקבועה שלכם. לאורך הסמסטר ובהשתתפותכם. הפעילה. לכן, עליכם להגיע לכל שיעור לאחר קריאת החומרים הנדרשים ולהיות מעורבות. ים באופן פעיל, מעמיק ומכבד במהלך השיעורים. במהלך השיעורים נדון בנושאים השונים תוך שימוש במגוון ייצוגים פופולריים, כגון: כתבות עיתונאיות, שירי פופ, סרטים וסרטונים, פודקאסטים, פוסטים מבלוגים ורשתות חברתיות ועוד.

דרישות קדם

אין.

ביבליוגרפיה:

מבוא, מהי סוציולוגיה? הדמיון הסוציולוגי והמובן מאליו:

Mills, C. Wright. (1959). *The Sociological Imagination*. New York: Grove Press. Pp. 2-25.

ברגר, פיטר. (1985). *הזמנה לפגישה עם הסוציולוגיה*. תל אביב: הוצאת עם עובד. עמ' 33-60 ("סוציולוגיה כצורה של תודעה").

גישות מרכזיות בסוציולוגיה: גישות מבניות
משונים ג', (1999). *סוציולוגיה*. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 16 – 25.

דורקהים, אמיל (2002). *ההתאבדות*, ת"א: בבל, עמ' 101-131.

גישות מרכזיות בסוציולוגיה: גישות סוכנות

הבנייה חברתית: ברגר, פיטר ל. ותומאס לאקמן. (1993). "מיסוד". בתוך: רוט-הלר, דניאלה וניסן נוה (עורכים). *היחיד והסדר החברתי*. תל-אביב: הוצאת עם עובד. עמ' 395-408.

אינטראקציה סימבולית: גופמן, אירווינג (1989 [1950]). *הצגת האני בחיי היום יום*, תל אביב: דביר, עמ' 35 – 13.

*קריאת רשות:

West, C., & Zimmerman, D. H. (1987). Doing gender. *Gender & Society*, 1(2): 125-151.

ריבוד ואי שוויון:

משונים, ג'ון ג. (1999). *סוציולוגיה*, תל אביב, האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 232-249.

מרס, קרל ואנגלס, פרידריך (1986 [1859]). "המניפסט הקומוניסטי", בתוך ד. רוט-הלר ונ. נוה (עורכים) *היחיד והסדר החברתי*, תל אביב: עם עובד, עמ' 295-305, במהדורת תשנ"ה.

ריבוד אתני ולאומי:

סואן, דן, (2012). "מוצא והדרה: ערביי ישראל בתחתית הפירמידה", *סוגיות חברתיות בישראל*, 13: 6 – 31.

אלמלך, יובל ולוין-אפשטיין, נח (1998). "הגירה ושיכון בישראל: מבט נוסף על אי-שוויון אתני", *מגמות*, לט (3): 243-269.

ששון-לוי, א. (2008). "אבל אני לא רוצה לעצמי זהות אתנית": גבולות חברתיים ומחיקתם בשיחים עכשוויים של אשכנזיות". *תיאוריה וביקורת*, 33, 101 – 129.

תרבות:

רגב, מוטי. (2011). *סוציולוגיה של התרבות*, האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 1 – 29.
ובר, מקס. (1984). *האתיקה הפרוטסטנטית ורוח הקפיטליזם*. עמ' 19-34, 76-90.

*קריאת רשות: אילוז, אווה. (2002). "כשהרומנטיקה יצאה אל השוק". *האוטופיה הרומנטית*. חיפה: זמורה ביתן. עמ' 35-57.

חברות ומשפחה:

משונים, ג'ון ג. (1999). *סוציולוגיה*, תל אביב, האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 120-144.
פוגל-ביז'אווי, סילביה (1999). "משפחות בישראל: בין משפחתיות לפוסט-מודרניות", בתוך: *מין מגדר פוליטיקה*, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, עמ' 107 – 129.

סטיגמה, נורמליות ופיקוח חברתי:

משונים, ג'ון ג. (1999). סוציולוגיה, תל אביב, האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 200-216.

גופמן, אירווינג. (1983). "סטיגמה וזהות חברתית". בתוך: סטיגמה. תל אביב: רשפים. עמ' 7 – 20.

פוקו, מישל (1986 [1972]). תולדות השיגעון בעידן התבונה, ירושלים: כתר, עמ' 38-56.

פוקו, מישל (1996 [1976]). תולדות המיניות / הרצון לדעת, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, עמ' 15 – 27 (ההיפותזה הדכאנית).

אי-לאומיות, מדינה וגלובליזציה:

חנין, דב (2007). גלובליזציה. תל אביב: משרד הביטחון. פרק א' (עמ' 7-16), פרק ו' (עמ' 60 – 68).

רם, אורי. (2005). הגלובליזציה של ישראל, תל אביב: רסלינג, מבוא, עמ' 11 – 19, מקדונלדיזציה של ישראל, עמ' 109 – 139.

סאסן, ססוקיה. (2006). ערים גלובליות ומאבקי הישרדות, בתוך ברברה ארנרייך וארלי ראסל הוכשילד (עורכות): האישה הגלובלית, עמ' 327 – 353.

*קריאת רשות: אנדרסון, בנדיקט. (1999). קהיליות מדומיינות: הגיגים על מקורות הלאומיות ועל התפשטותה. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה. פרק המבוא.

הנחיות להכנת דו"חות קריאה

מטרת הדו"ח היא להפגין יכולת קריאה ביקורתית, הבנה עמוקה של מאמר אקדמי, וניתוחו בהקשרים תיאורטיים רחבים.

הדו"ח יכלול שתי פסקאות עיקריות:

- **הפסקה הראשונה תוקדש להצגת המאמר הנבחר:** הדגשה של השאלות המרכזיות שהמאמר עוסק בהן, הרקע המחקרי או התיאורטי שממנו הוא יוצא, והמושגים המרכזיים שהוא מציע.
- **הפסקה השנייה תתמקד בניתוח אנליטי של המאמר:** כאן ניתן יהיה לבחון את עמדותיו. הביקורתיות של הכותב, את הקשרו של המאמר למאמרים אחרים שנלמדו בקורס, את ההנחות הסמויות שמובלעות בו, או את תרומתו לשדה המחקר. אפשר גם להציע קריאה השוואתית, להצביע על מגבלות המאמר, ואף לכלול התייחסות אישית: כיצד הנושאים שעלו במאמר נוגעים להיבטים מהחיים החברתיים בישראל או לחוויות מגדריות.

אורך הדו"ח יהיה עמוד אחד בלבד, אלא אם תינתן הנחיה אחרת. ההגשה תתבצע דרך מודל. יש להקפיד על כתיבה בהירה, מסודרת ותקנית – הן ברמת המשפט והן ברמת הפסקה.

נדרשת כתיבה עצמאית, בשפה שלכן, שתסייע להבהיר את הבנתכן ותשקף את תהליך החשיבה שלכן. אין להסתפק בציטוטים בלבד או בהעתקת נוסחים קיימים – המטרה היא להבין מה אתן באמת מבינות מהמאמר.

😊 בהצלחה, בעניין והנאה!